

**DIMENSIUNEA CONCEPTUALĂ A MICROFINANȚĂRII –
MODELE STRATEGICE DE DEZVOLTARE**

**CONCEPTUAL DIMENSION OF MICROFINANCE –
STRATEGIC DEVELOPMENT MODELS**

*Viorica POPA, drd., cercetător științific,
Institutul Național de Cercetări Economice¹*

*Viorica POPA, PhD Student,
National Institute for Economic Research, Republic of Moldova*

În ultimii anii, microfinanțarea pe plan mondial a devenit o industrie de servicii diversificate cu strategii de creștere și dezvoltare. Astfel, în unele țări din Africa de Sud și Asia microfinanțarea este considerată un instrument cheie în implementarea strategiilor eficiente și durabile în lupta împotriva sărăciei. Iar în alte țări din Uniunea Europeană (EU) microfinanțarea poate fi privită ca un mecanism de dezvoltare a unei noi epoci a instituțiilor financiare nebankare. Literatura de specialitate reflectă o multitudine de definiții a conceptului privind microfinanțarea. Totuși, rădăcinile noțiunii cuvântului microfinanțarea se recomandă punerea în contextul istoric pentru a înțelege cât mai clar sensul și originea. Astfel, scopul cercetării este de a analiza istoric formarea conceptului de microfinanțare în timp, de la individ sau grup de locuitori – la organizații de microcreditare, bănci de credite sau cooperative de credite - la organizații de microfinanțare bine structurate sub aspectul managementului strategic. Autorul, analizează în articolul dat, evoluția microfinanțării din evul mediul până în prezent. Pentru atingerea obiectivelor propuse în cadrul studiului, autorul a utilizat următoarele metode și instrumente de cercetare: metoda sintezei, comparației și analogiei.

Cuvinte cheie: microfinanțare, strategie, management, mecanisme, model, instrument, etc

In recent years, global microfinance has become a diversified service industry with growth and development strategies. Thus, in some countries in South Africa and Asia, microfinance is considered a key instrument in implementing effective and sustainable strategies in the fight against poverty. And in other European Union (EU) countries, microfinance can be seen as a mechanism for developing a new era of non-banking financial institutions. The specialized literature reflects a multitude of definitions of the concept of microfinance. However, the roots of the notion of microfinance are recommended to put into the historical context in order to understand as clearly as possible the meaning and origin. Thus, the purpose of the research is to historically analyze the formation of the concept of microfinance over time, from an individual or a group of residents - to micro-credit organizations, credit banks or credit co-operatives - to micro-finance organizations well structured in terms of strategic management. The author analyzes in this article the evolution of microfinance in the Middle Ages to the present. In order to achieve the objectives proposed in the study, the author used the following research methods and tools: synthesis, comparison, analogy comparative and analysis method.

Keywords: microfinance, strategy, management, mechanisms, method, instrument, etc.

JEL Classification: G21, G23.

Noțiunea conceptului de microfinanțare a existat din tipurile străvechi și s-a dezvoltat de-a lungul mai multor secole în Asia, Africa și America sub diferite forme de împrumuturi sau microcredite neoficiale. De la evul mediu și până în prezent conceptul de microfinanțare a cunoscut o evoluție nu mai puțin ilustrată decât termenul strategie. Autorul elucidează evoluția microfinanțării din evul mediul până în secolul XIX –lea și o denumește evoluția „clasică”.

Analiza atentă a **evoluției microfinanțării „clasice”** ne permite să identificăm perioada de apariție a conceptului de microfinanțare care coincide cu modelul și tipul de instituții de microfinanțare. Autorul analizează istoric formarea conceptului de microfinanțare în timp, de la individ sau grup de locuitori – la organizații de microcreditare, bănci de credite sau cooperative de credite - la organizații de microfinanțare bine structurate sub aspectul managementului strategic.

Conform datărilor istorice, modelul de microcreditare a fost înființată din cele mai vechi timpuri având ca obiectiv principal, acordarea de credite de mici dimensiuni-microcredite, instrument de suport pentru persoanele sau grupuri sărace din meul rural, sub forma unui împrumut de mică valoare, fără garanții pentru perioade mici de timp pentru a dezvolta o activitate economică.

Un astfel de organizații de microfinanțare se numește Irish Fund System, a fost inițiat la începutul anilor 1700 de către Jonathan Swift, scriitor irlandez (acest model a fost una dintre primele și cele mai longevive organizații de microcreditare). Sistemul de fonduri de credit irlandez s-a dezvoltat destul de lent, în anii 1840 exista aproximativ 300 de fonduri în toată Irlanda.

¹ Popa Viorica, email: violin_s@yahoo.com

În anii 1800, teoreticianul american Lysander Spooner a scris o lucrare în care sublinia beneficiile pe care microcreditele le aduc antreprenorilor și agricultorilor, văzând în acestea o modalitate de a realiza incluziunea socială a celor săraci [4 p.62].

În secolul XIX-lea, în Europa apare un număr mai diversificat de instituții de creditare și economisire, cunoscute sub denumirea de Bănci ale Poporului, Cooperative de credite și economisire. Toate aceste instituții erau atribuite cu precădere populației din mediul rural și persoanele sărace din mediul urban [5 p.78].

Prin urmare, în anul 1865 apare conceptul de Uniune de Credit, o nouă formă de microfinanțare pentru fermieri locali din mediul rural și urban din Germania. Acest nou model a fost inițiat de Friedrich Wilhelm Raiffeisen, având ca scop asigurarea dezvoltării economiei durabile a comunităților locale oferind rate rezonabile pe un termen scurt. Din 1870, conceptul de cooperare s-a răspândit rapid în Provincia Rinului și alte regiuni din statele Germane dar și în alte țări din Europa și America de Nord și, în cele din urmă, sprijinită de mișcarea de cooperare din țările dezvoltate și țărilor în curs de dezvoltare. [2].

Conform datărilor istorice, în anul 1895 s-au deschis *primele bănci populare indoneziene (BPR) sau Banca Perkreditan Rakyat*. BPR a devenit cel mai mare sistem de microfinanțare din Indonezia, cu aproape 9000 de sucursale. Scopul acestei instituții a fost de a oferi credite și împrumuturi pentru săracii din mediul rural și urban.

Acest model de microfinanțare numit de autor "clasic", la începutul anilor 1900, s-a extins și în zonele rurale din America Latină și Africa. Adaptările acestui model de microfinanțare avea ca obiectiv care vizează: modernizarea agriculturii prin contribuția investitorilor financiari rurali, prin:

- creșterea comercializării sectorului rural, prin mobilizarea economiilor „ascunse”;
- creșterea investițiilor prin credite;
- reducerea relațiilor de opresiune feudală, care erau întărite prin îndatorarea țăranilor față de aceștia [5 p.78].

În cele mai multe cazuri aceste „bănci ale săracilor” nu erau deținute de către săraci, așa cum se întâmpla în Europa; ci erau de obicei agenții guvernamentale sau bănci private. În timp, aceste instituții au devenit ineficiente și la un anumit moment, abuzive și corupte [6].

Din cele expuse mai sus, *modelul de microfinanțare "clasică" are abordare foarte simplă a activității de finanțare, care s-a dovedit eficientă în ajutarea oamenilor foarte săraci din întreaga lume de a-și îmbunătăți situația. Oamenii care trăiesc în sărăcie, au nevoie de o gamă diversă de servicii financiare pentru afacerile lor. Microfinanțarea le oferă acces la serviciile financiare de bază, precum credite, conturi de economii, servicii de transfer de bani și micro asigurări [1]. O astfel de caracteristică este atribuită țărilor din întreaga lume îndeosebi și pentru Republica Moldova.*

În perioada 1950-1970, guvernele și donatorii s-au focusat pe acordarea de credite agricole unor mici fermieri, cu obiectivul de a crește productivitatea și veniturile acestora. Aceste scheme de surveninții nu au avut succes. Băncile de dezvoltare rurală au suferit o eroziune masivă a capitalului de bază, datorită ratelor de împrumut, a unei slabe discipline de rambursare a creditelor și datorită faptului că adesea aceste fonduri nu au reușit să susțină producătorii săraci, ci s-au concentrate în mâinile unor mari producători rurali [5 p.79].

În secolul XX-lea se evidențiază o eră nouă a microfinanțării, unde sunt puse bazele definitorii ale conceptului modern de microfinanțare. Astfel, modelul de microfinanțări „moderne”, ca concept își are origine în orașul Bangladesh (Asia de Sud), în anii 1970 propus de Muhammad Yunus¹ profesor de economie la Universitatea din Chittagong. Pionerul conceptului de microfinanțare moderne Muhammad Yunus consideră că "(Microcreditul) se bazează pe premisa - cei săraci au abilități care rămân neutilizate sau insuficient utilizate. Cu siguranță, lipsa competențelor nu îi face pe oamenii săracii în săraci .... caritatea nu este răspunsul la sărăcie. Ea ajută doar să continue sărăcia. El creează dependență și îndepărtează inițiativa individului de a sparge peretele sărăciei. Distrugerea energiei și a creativității în fiecare ființă umană este răspunsul la sărăcie."² Prin urmare, în anul 1976, profesorul Muhammad Yunus, a lansat un proiect de cercetare pentru a examina posibilitatea de a concepe un sistem de oferire de credite și servicii bancare destinate persoanelor sărace din zonele rurale din Bangladesh [1].

În urma acestui model, nu doar în Bangladesh, dar și în Brazilia și în alte țări au apărut mai multe programe experimentale de sprijinire a microfinanțării pentru grupuri mici de femei sărace în dezvoltarea unor micro-afaceri. Această formă de microfinanțare s-a bazat pe grupuri de credite solidare, fiecare membru al grupului garantează rambursarea creditului pentru toți ceilalți membri. Bineînțeles, aceste micro împrumuturi s-au concentrat exclusiv pe activități de finanțare care generează venituri [7] (în unele cazuri au fost însoțite de scheme de economisire) și se adresau persoanelor foarte sărace (adesea, se adresau femeilor) [5 p.79].

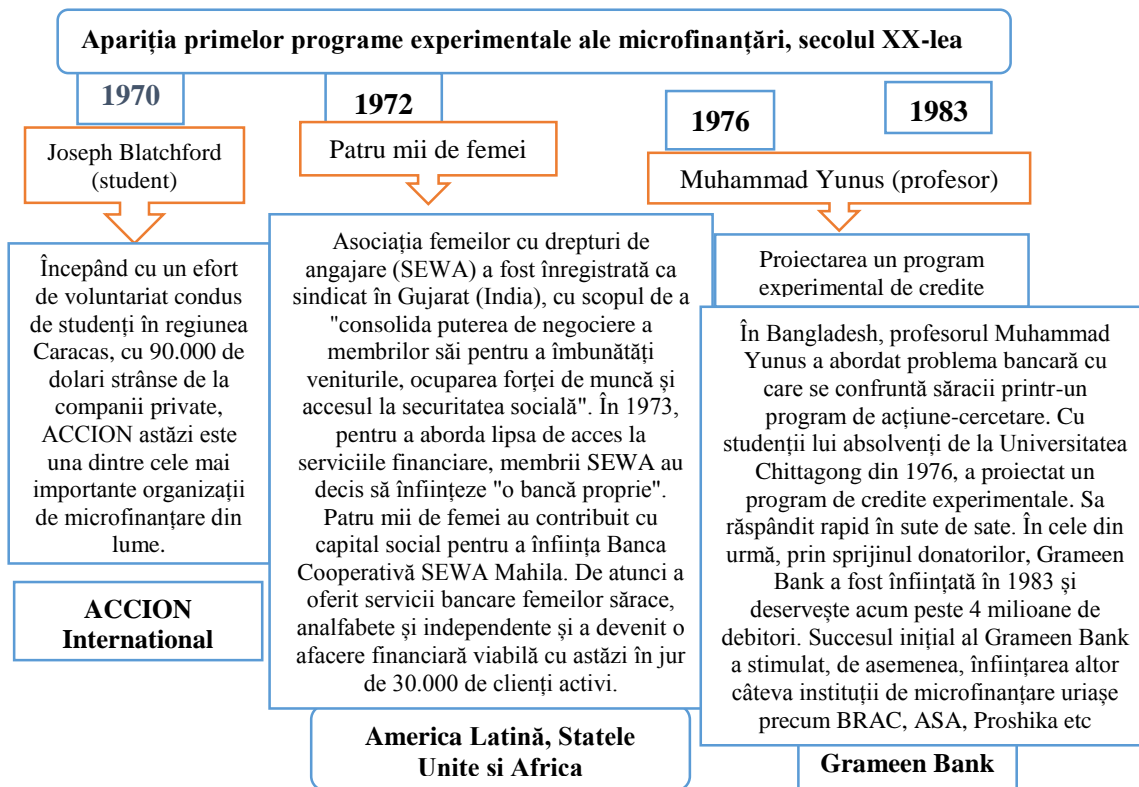
---

¹ În 1974, Bangladesh a fost lovit de o inundație devastatoare urmată de o foamete severă, iar Yunus a împrumutat 27 de dolari unui grup de femei din orașul Jobra, lângă universitatea unde a lucrat ca profesor. Femeile au făcut coșuri de bambus, dar au fost obligate să le vândă la un preț atât de scăzut încât abia au putut să plătească materia primă. Cu suma mică pe care au primit-o, au reușit să-și reia activitatea și să-și plătească datoriile în timp. Așa sa născut microfinanțarea, numită și microcredite, o practică care a revoluționat complet viața persoanelor care trăiesc în zonele rurale din sud.

² (Muhammad Yunus, Extinderea activității de microcredite pentru atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului, Seminarul Internațional privind atacarea sărăciei cu microcredit, Dhaka, Bangladesh, ianuarie 2003), disponibil pe: <http://www.microfinanceinfo.com/the-definition-of-microfinance/>

Primele programe experimentale ale microfinanțării apărute la începutul sec. XX-lea, au pus baza sistemului complex de activitate a microfinanțării. Perfecționate în timp, aceste programe activează cu succes și în prezent sub denumirea de bănci sau organizații de microfinanțare: Banca Cooperativă SEWA, Banca Grameen și organizația de microfinanțare ACCION.

Prezentarea primelor programe experimentale ale microfinanțării sunt redată și sintetizate de către autor în figura 1.

Figura 1. Primele programe experimentale ale microfinanțării “moderne”, sec. XX-lea

Sursa: Elaborat de autor în baza materialului [7].

Prin urmare, din cele expuse mai sus, renaște un alt element important al microfinanțării, în anii '80. Mohammad Yunus, pionier al microfinanțării, dezvoltă și implementează o nouă abordare a microcreditului ca instrument de reducere a sărăciei își are origine în inițiativa Grameen Bank, care include următoarele elemente:

- 1) contract de grup;
- 2) regim dinamic de creditare;
- 3) rambursarea regulată și frecventă a împrumutului primit;
- 4) lipsa unei cerințe de securitate [8 p.180].

Toate aceste elemente au ca scop reducerea sărăciei prin mici împrumuturi acordate populației din mediul rural. Părintele microfinanțării, Mohammad Yunus, laureat al premiului Nobel în 2006, și în prezent, contribuie activ și direct la dezvoltarea mecanismelor de microfinanțare.

Un alt pionier al microfinanțării este Akhtar Hameed Khan, la acel moment, a introdus mai multe inovații în acest sector. Shorebank, fondată în 1974 la Chicago, a fost prima bancă de microfinanțare și dezvoltare comunitară [4 p.62].

La mijlocul anilor 1980, apare cea mai mare instituție de microfinanțare din țările în curs de dezvoltare, Banca Rakyat din Indonesia (BRI), deținută de stat, servește aproximativ 22 de milioane de deponenți cu o rețea de bănci gestionate autonom.

În această perioadă 1970-1980, politicile de creditare rurale au devenit nerentabile datorită productivității scăzute a muncii în gospodăriile din mediul rural și urban, cât și nivelului scăzut al rambursării împrumuturilor și costurilor administrative ridicate. Banca pentru Dezvoltare Agricolă a început să se reorienteze pentru a subvenționa fermierii mai mari. Principiile de bază care stau la baza obiectivul tradițional de microcredite au fost demascat, și înlocuită cu un nou principiu economic, având ca scop: împrumutul nu este o resursă, necesară pentru dezvoltarea agriculturii, ci ca un tip de servicii financiare care aduce profit [7].

Noua doctrină a microcreditării, presupune că, finanțatorii noii școli moderne a microfinanțării susțin că limitarea ratelor dobânzilor și volumul subvențiilor de credit impuse de către stat, inhibă dezvoltarea microfinanțării, oferind alocarea de resurse și comunicare între micii investitori, investitori mari și publicul țintă. Între timp,

programele de microcredite din întreaga lume se dezvoltă activ pe metode originale, provocând doctrina tradițională de finanțare a persoanelor sărace, care le percep ca fiind incapabile de a organiza o afacere profitabilă.

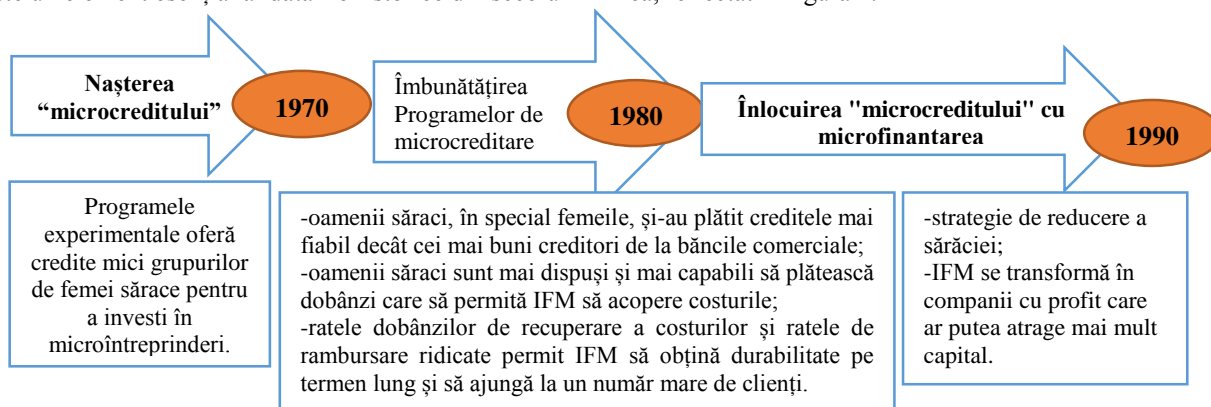
În primul rând, practica a arătat că oamenii săraci, în special femeile, care au posibilitatea de a obține fondurile necesare, oferă cu precizie credite chiar și cu un interes ridicat. Rambursarea datoriei se face, de regulă, din cauza investiției efective și în timp util a banilor împrumutați. Cei care, de ani de zile, așteptau asistență formală cu dobânzi reduse, practicate în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, nu și-au putut dezvolta afacerea. În al doilea rând, cei săraci sunt pregătiți și capabili să plătească ratele reale ale dobânzii, ceea ce permite organizațiilor de microfinanțare (IFM) să își acopere cheltuielile și să facă profit pentru extinderea gamei de servicii.

În baza celor expuse mai sus, desprindem ideea că microcreditarea devine o activitate importantă și deja bine cunoscută la nivel internațional începând cu anii 1980, datorită programelor experimentate din Brazilia, Bangladesh și alte țări în curs de dezvoltare. În acele timpuri, activitatea de microcreditare era acordată într-o manieră nespecializată, principalele diferențe care s-au produs în această perioadă se referă la importanța acordată rambursării, stabilirea unui nivel al ratei dobânzii, costul de acordare a creditului, specializarea microcreditării către un grup țintă reprezentat de persoane excluse social și financiar. [5 p.80]. Deci, implementarea acestor programe au avut un obiectiv major: *rata de rambursare ridicată și rata de recuperare a costurilor - au permis unor instituții de microfinanțare să atingă durabilitatea pe termen lung și să ajungă la un număr mare de clienți* [6].

În acest context, în anii 90, sau înregistrat premise de creșterea pentru promovarea microfinanțării ca strategie de reducere a sărăciei. Astfel, sectorul de microfinanțare s-a dezvoltat în multe țări din Europa, Asia și America, ceea ce a condus la posibilitatea recuperării părții pierdute a serviciilor financiare, care servesc nevoilor microîntreprinderilor și familiilor sărace din mediul urban și rural.

La mijlocul anilor 1990, conceptul îngust de "microcreditare" a început să fie înlocuit un nou concept "microfinanțarea", care cuprindea nu numai creditarea, ci și un depozit și alte servicii financiare. Sfera de microfinanțare s-a transformat într-o perspectivă de alegere a serviciilor financiare pentru cei săraci: eliberarea împrumuturilor, acordarea depozitelor la rate înalte, asigurări și transferuri de bani [3 p.3-4].

Din cele expuse mai sus, autorul evidențiază principalele premise de dezvoltarea a instituțiilor de microfinanțare este un element esențial al datărilor istorice din secolul XX-lea, reflectat în figura 2.

Figura 2. Evoluția microcreditului și microfinanțării, în perioada 1970 - 1990

Sursa: Elaborat de autor în baza materialului [7].

Trecând în revistă modelele conceptuale de microfinanțare inițiate de către numeroși specialiști în domeniu și bazându-se pe ideile promovate, conchidem că *microfinanțarea este considerată un instrument pentru dezvoltarea socio-economică a unei țări subdezvoltate din Asia de Sud-Est, Africa, (pentru a oferi împrumuturi grupurilor cu venituri mici din zonele rurale), și contribuie în prezent la politica de incluziune financiară și socială la nivel internațional.*

La nivel european există diferite modele de microcreditare, sector care a început să se dezvolte din anul 2000, în partea occidentală, și din anii 1990, în partea centrală și estică. În partea occidentală, din cauza cadrului de reglementare strict, care permite doar băncilor să acorde credite, prevalează modelul linkage: organizații suport acompaniază clienții și cooperează cu băncile la tragerea creditelor. De și modelul linkage generează, adeseori, proceduri de acordare și tragere mai îndelungate, are anumite avantaje certe: în timp ce băncile obțin informații specifice pe segmentul de clienți și pot externaliza o parte din anumite costuri de operare, organizațiile nonprofit sprijină grupul țintă inițial cu o gamă extinsă de produse, în paralel cu învățarea tehnicilor bancare de scoring și evaluare a clienților.

În țările Europei Centrale și de Est, operațiunile strategice de microfinanțare au început în anii 1990 ca inițiative private, susținute de finanțatori internaționali. În România și Bulgaria, organizațiile de microfinanțare au un statut specific de intermediari financiari nonbancari și au dreptul să acorde împrumuturi. Cooperativele de credit furnizează microfinanțare, economisire și asigurări. În Marea Britanie, instituțiile financiare de dezvoltare a comunității (CDFIs)

creditează afacerile mici și persoanele fizice din zone dezavantajate [4 p.64].

Prin urmare, evoluția modelelor de microfinanțare au fost și rezultatul creșterii cererii de microcredite/împrumuturi din partea instituțiilor de microfinanțare, în anii 1990-2000. Care a condus la dezvoltarea unui sector durabil. În baza acestei idei, experții CGAP (Grupul Consultativ pentru a Asista Săracii, grup în cadrul Băncii Mondiale, care reprezintă un centru de politici și cercetare, menit pentru a promova accesul la finanțe pentru păturile social vulnerabile din lume), reflectă câteva principii care sintetizează un secol și jumătate de practica ale microfinanțării, care au fost enunțate în anul 2004 de CGAP și adoptate de liderii G8 la Summit-ul G8, din 10 iunie 2004:

1. Oamenii săraci au nevoie nu doar împrumuturi, ci și de modalități de economisire, asigurări și servicii de transfer de bani;

2. Microfinanțarea trebuie să fie utilă pentru gospodăriile sărace: ajutându-le să-și crească veniturile, să achiziționeze bunuri și/sau să se poată amortiza împotriva șocurilor externe;

3. "Microfinanțarea poate plăti pentru sine!" - subvențiile de la donatori și guvern sunt puține și incerte; ca atare, pentru a ajunge la un număr mare de oameni săraci, microfinanțarea trebuie să plătească pentru ea însăși;

4. Microfinanțarea înseamnă construirea de instituții locale permanente;

5. Microfinanțarea înseamnă integrarea nevoilor financiare ale persoanelor sărace în sistemul financiar central al unei țări;

6. "Sarcina guvernului este de a permite efectuarea de servicii financiare, nu de a le oferi"

7. "Fondurile donatorilor ar trebui să completeze piața capitalului privat, nu să concureze cu ea";

8. Donatorii trebuie să se concentreze pe consolidarea capacităților;

9. Microfinanțarea ar trebui să măsoare și să-și prezinte performanțele atât cele financiare, cât și cele sociale [4 p.60].

Din perspectiva activității de microfinanțare, despre care s-a vorbit anterior, dezvoltarea sectorului de microfinanțare are un rol important și o atenție primordială în practica internațională.

Concluzii: În acest context, abordarea definiției conceptul de microfinanțare în secolul XXI-lea, este privită sub două forme. În primul caz – *microfinanțarea semnifică acordare de microcredite populației vulnerabile*, aici se atribuie conceptul clasic al microfinanțării și în al doilea caz sub aspect general – *microfinanțarea facilitează accesul la microfinanțare pentru persoanele sau grupurile vulnerabile care doresc să-și dezvolte propria afacere și să sporească oferta de microcredite*, (cuprinde un spectru mai larg de servicii financiare inclusiv acordarea de microcredite, asigurări și depozite), aici se atribuie modelul modern de microfinanțare.

Din cele expuse mai sus, conform Comisia Europeană, *microfinanțarea* constă, mai exact, în acordarea de credite mici, necesare întreprinzătorilor la pornirea unei afaceri, precum și IMM-urilor pentru investiții mici sau pentru reglarea diferitelor probleme de flux de numerar.

Sintetizând definițiile propuse de mai sus, deducem, că *microfinanțarea este un instrument pentru șomeri sau persoane excluse din sistemul bancar tradițional care doresc să înceapă propria afacere îndeosebi în zona rurală, contribuind semnificativ la auto-ocuparea forței de muncă și crearea de locuri de muncă.*

Bibliografie:

1. Milford Bateman, THE RISE AND FALL OF MUHAMMAD YUNUS AND THE MICROCREDIT MODEL, Disponibil pe: <http://opportunity.ro/content/microfinan%C8%9Barea-general>
2. Story of microcredit, disponibil pe: <https://www.microworld.org/en/news-from-the-field/article/story-microcredit>
3. The History of Microfinance - *Contributed by CGAP. Prepared for CGAP UNCDF Donor Training, "The New Vision of Microfinance: Financial Services for the Poor."*
4. Manta, Otilia, EPISTEMOLOGICAL ASPECTS OF THE MICROFINANCE PROCESS, Revista Economia Contemporană, Volume 2, Issue3/2017, Nr.3, The Journal Contemporary Economy, ISSN 2537-4222, disponibil pe: http://www.revec.ro/images/images_site/articole/article_656f1cf157ff34093b63f0f58cfcac1b.pdf.
5. Antreprenoriatul social o șansă pentru comunitățile de romi, Proiect: septembrie 2011, disponibil pe: http://www.ies.org.ro/library/files/raport_final_antreprenoriat_social_.pdf
6. DEFINITION & EVOLUTION OF MICROFINANCE, disponibil pe: <http://www.pfip.org/wp-content/uploads/2009/11/Definition-and-Evolution-of-Microfinance.pdf>
7. Всемирная история микрофинирования: базис и эволюция, disponibil pe: <http://zaimstore.ru/articles/vsemirnaya-istoriya-mikrofinansirovaniya-bazis-i-evolyuciya>
8. Л.В. ОРОНЦОВА, Г.В. ЕВСЕЕВ, МИКРОФИНАНСИРОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ ФИНАНСОВО-КРЕДИТНОЙ СИСТЕМЫ: ОПЫТ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В РОССИИ, ISSN 1993-047X. «Актуальные проблемы экономики и права».2012.№ 1.
9. Теляк Оксана Александровна, СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ МИКРОФИНАНСИРОВАНИЯ В СТРАНЕ С ПЕРЕХОДНОЙ ЭКОНОМИКОЙ, disponibil pe: http://www.polessu.by/sites/default/files/sites/default/files/02per/03document/13._1.pdf